

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Lenky Kaniové a soudců Ivo Pospíšila a Petra Pospíšila v právní věci žalobce: **B. V.**, proti žalovanému: **Městské státní zastupitelství v Praze**, se sídlem náměstí 14. října 2188/9, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 9. 2025, č. j. Sin 1014/2025-5 12887, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 10. 2025, č. j. 10 A 141/2025 - 10,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci, usnesení městského soudu a kasační stížnost

[1] Žalobce (stěžovatel) podal proti v záhlaví označenému rozhodnutí žalovaného žalobu k městskému soudu, kterou spojil s žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhem na ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud žalobce přípisem ze dne 9. 10. 2025 vyzval k doložení majetkových poměrů a poskytl mu formulář pro prokázání jeho osobních, majetkových a výdělkových poměrů. Žalobce soudu doručil dne 29. 10. 2025 přípis, v němž vysvětlil, že na zaplacení soudního poplatku „*prokazatelně nemá*“, a přiložil rovněž vyplněný formulář.

[3] Městský soud poté vydal v záhlaví specifikované usnesení, kterým žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce zamítl. Soud uvedl, že žalobce ve formuláři vyplnil pouze osobní údaje, počet osob v domácnosti („1“), výši

starobního důchodu („6 500 Kč“) a za jiné okolnosti mající vliv na přiznání osvobození od soudních poplatků uvedl: „úmyslné poškození mých práv ČR“ (dále nečitelný text – pozn. soudu). Městský soud dospěl k závěru, že žalobce nedostál své povinnosti dostatečně popsat a prokázat své materiální poměry; z předložených dokladů nelze učinit dostatečně přesný obraz o jeho finančních a majetkových poměrech. Městský soud přitom žalobce již v jiných řízeních opakovaně upozorňoval na to, jakým způsobem je třeba nemajetnost doložit. Nicméně, i kdyby soud připustil, že žalobce doložil svou nemajetnost, dobrodiní v podobě osvobození od soudních poplatků by mu ani tak nemohl přiznat s ohledem na množství a povahu sporů, jež vůči různým orgánům veřejné správy vede (k tomu odkázal na rozsudek NSS ze dne 12. 7. 2023, č. j. 10 As 164/2023 - 12, v jiné věci žalobce). Vzhledem k tomu, že žalobce nenaplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, přistoupil městský soud rovněž k zamítnutí jeho návrhu na ustanovení zástupce (viz § 35 odst. 10 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“).

[4] V odůvodnění usnesení zároveň městský soud dodal, že žalobce namítl podjatost všech soudců tohoto soudu. Vzhledem k tomu, že námitka nebyla dostatečně specifikovaná, soud žalobce dne 7. 10. 2025 vyzval k doplnění důvodů, v nichž spatřuje podjatost soudců městského soudu. Žalobce sice na tuto výzvu reagoval podáním ze dne 28. 10. 2025, avšak vady námítky podjatosti spočívající v její obecnosti neodstranil. Soud proto neshledal, že by se jednalo o řádnou námitku podjatosti všech soudců městského soudu.

[5] Stěžovatel podal proti tomuto usnesení městského soudu kasační stížnost, ve které navrhoval změnit oba výroky tak, že se nezamítá žádost o osvobození od soudních poplatků ani návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Požadoval *opravu tzv. odůvodnění usnesení městského soudu*. Dále stěžovatel i pro řízení o kasační stížnosti žádal o osvobození od soudních poplatků a navrhoval ustanovení zástupce z řad advokátů. Městský soud dle stěžovatele svévolně ignoruje jím důvodně vznesenou podjatost, která „*platí dvojnásob ve vztahu k soudci Hořčicové*“.

[6] Vyjádření žalovaného Nejvyšší správní soud nepožadoval s ohledem na skutečnost, že se jedná o kasační stížnost směřující proti procesnímu usnesení o zamítnutí žádosti stěžovatele o přiznání osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce, tudíž se z povahy věci týká výlučně právní sféry stěžovatele (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 5. 2009, č. j. 6 Ads 72/2009-144).

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti a návrhem na ustanovení zástupce. V usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl rozšířený senát k závěru že „*stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]*“. V nyní projednávaném případě ovšem soud nerozhodoval ve věci samé, a stěžovateli proto nevzniká povinnost soudní poplatek zaplatit. Nejvyšší správní soud tedy o žádosti o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval. Závěry rozšířeného senátu učiněné ve vztahu

pokračování

k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát v uvedeném usnesení i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele: „*Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.*“ Zastoupení advokátem v tomto typu řízení tak není obligatorní. Nejvyšší správní soud se však dále zabýval otázkou, zda i přesto by v případě stěžovatele bylo zastoupení vhodné.

[8] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. může předseda senátu navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z citovaného ustanovení vyplývá, že navrhovateli lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[9] Nejvyšší správní soud neshledal splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele, neboť po zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele prokázána. Ačkoliv je část argumentace stěžovatele ve vztahu k dané otázce irelevantní, lze z kasační stížnosti dovodit, čeho se stěžovatel domáhá. Dle stěžovatele jsou výroky I. a II. napadeného usnesení nesprávné; městský soud měl jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce vyhovět. Kasační stížnost tedy splňuje zákonné náležitosti (být je na samé hranici projednatelnosti). Nejvyšší správní soud na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise může nikterak komplikovanou otázku neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce plně posoudit a věcně o ní rozhodnout, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovovat zástupce. Ani stěžovatel v kasační stížnosti blíže nekonkretizoval, z jakého důvodu je ustanovení zástupce nezbytné k ochraně jeho práv. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

[10] Následně Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost **není** důvodná.

[11] Institut individuálního osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., z něhož především vyplývá, že účastník může být zčásti a zcela výjimečně plně osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků.

[12] Smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením přístupu k soudu. Účelem osvobození od soudních poplatků naopak není odbřemenit nemajetné účastníky řízení ve všech soudních sporech, včetně těch, které opakovaně a soustavně vyvolávají, ačkoliv nemají zjevný dopad do jejich

životní sféry. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS.

[13] Podle judikatury Nejvyššího správního soudu břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně skutečností, které odůvodňují osvobození účastníka řízení od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro soudní řízení, tíží tohoto účastníka řízení (rozsudek NSS ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 As 301/2017-20, bod 13). Současně však platí, že soud by měl zajistit, aby účastník řízení nebyl poškozen jen kvůli své neznalosti procesních pravidel. Jestliže například soud dospěje k názoru, že účastník nevěděl, jak daný formulář vyplnit, měl by ho vyzvat, aby svá tvrzení doplnil a upřesnil. Pokud nicméně účastník formuláři rozumí, a přesto se jej rozhodl nevyplnit úplně, není třeba takového účastníka vyzývat k doplnění (rozsudek NSS ze dne 17. 10. 2022, č. j. 10 As 261/2022-13, bod 11).

[14] Městský soud důvodně dospěl k závěru, že z kusých informací sdělených stěžovatelem si nebylo možné učinit obraz o jeho finančních a majetkových poměrech. Z doložených podkladů není vůbec zřejmé, zda stěžovatel vlastní nějaký majetek, jakým způsobem zajišťuje své bytové potřeby, jaké jsou jeho výdaje, zda se na jeho výdajích podílí někdo další apod. Stěžovatel nijak neosvědčil ani svá tvrzení ohledně vypláceného starobního důchodu ve výši 6 500 Kč. Stejně tak nedoložil žádné podklady k jím tvrzené exekuci, která má být příčinou nevyplacení důchodu za měsíce červen, červenec, srpen, září a říjen 2025. Nedostal tedy své povinnosti dostatečným způsobem tvrdit a prokázat své majetkové poměry tak, aby odůvodnily jeho osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. V tomto případě přitom městský soud nemusel stěžovatele znovu vyzývat k doplnění tvrzení o majetkových poměrech, neboť ten již byl v různých řízeních opakovaně upozorňován na to, jakým způsobem je třeba nemajetnost doložit (např. rozsudky NSS ze dne 17. 10. 2022, č. j. 10 As 261/2022-13; ze dne 27. 1. 2022, č. j. 8 As 360/2021-24; nebo ze dne 25. 6. 2024, č. j. 5 As 128/2024-9).

[15] Jak dále správně poznamenal městský soud, i kdyby stěžovatel svou nemajetnost řádně doložil, je možné osvobození od soudních poplatků nepřiznat i s ohledem na množství a povahu sporů, které vůči různým orgánům veřejné správy vede (viz již citovaný rozsudek č. j. 7 As 101/2011-66). Existují-li pro to vážné skutkové důvody, soud účastníkovi řízení naplňujícímu podmínku nemajetnosti ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. odepře osvobození od soudních poplatků a své rozhodnutí přesvědčivě zdůvodní (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008-74, č. 2099/2010 Sb. NSS).

[16] Jak již soud uvedl výše, splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků představuje jednu z kumulativních podmínek, bez jejichž naplnění není soud oprávněn přistoupit k ustanovení zástupce z řad advokátů. Nejvyšší správní soud závěry městského soudu o nenaplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků potvrdil, nezbývá mu tedy než potvrdit také závěr o nepřistoupení k ustanovení zástupce z řad advokátů. S tvrzeními, která stěžovatel předestřel v kasační stížnosti, se tak nelze ztotožnit. Městský soud neporušil základní práva stěžovatele, pokud nevyhověl jeho návrhům.

[17] Nejvyšší správní soud považuje za správný rovněž postup městského soudu ve vztahu k žalobcem vznesené námitce podjatosti. Stěžovatel vznesl tuto námitku směřující vůči soudcům městského soudu nejprve ve své žalobě, ovšem toliko ve zcela obecné rovině.

pokračování

Městský soud proto stěžovatele vyzval ke specifikaci důvodů, z nichž dovozuje podjatost všech soudců městského soudu, resp. senátu 10 A, který má ve věci rozhodovat, s ohledem na znění § 8 odst. 1 s. ř. s. Žalobce sice na tuto výzvu reagoval a v podání ze dne 28. 10. 2025 námitku podjatosti rozvedl, neuvedl však žádné konkrétní důvody podjatosti týkající se soudců, jimž byla věc stěžovatele přidělena. Městský soud tak postupoval správně, pokud ve věci dále jednal a nepředal námitku podjatosti k dalšímu postupu dle § 8 odst. 3 s. ř. s. Nejvyššímu správnímu soudu (stejně jako městskému soudu) je nadto z úřední činnosti známo, že stěžovatel podává obdobně znějící námitky podjatosti proti soudcům městského soudu ve svých věcech opakovaně (viz usnesení NSS ze dne 15. 4. 2025, č. j. Nao 54/2025-13, ze dne 16. 1. 2025, č. j. Nao 8/2025-13, ze dne 7. 1. 2025, č. j. Nao 182/2024-7, či ze dne 9. 1. 2025, č. j. Nao 178/2024-20). V žádném z těchto řízení přitom jím uplatněná námitka podjatosti nebyla uznána jako důvodná. Kasační soud v této souvislosti připomíná, že pokud žalobce v řízení před krajským/městským soudem opakovaně vznáší námitky podjatosti vůči zákonným soudcům za obdobných okolností, může jít o případ zneužití práva. V takovém případě soud k námitce podjatosti nepřihlédne (viz usnesení NSS ze dne 28. 3. 2017, č. j. Nao 122/2017-136, bod 14). Ostatně i městský soud již v některých případech vznesení obdobné námitky podjatosti stěžovatelem za zneužití práva považoval (viz přípis NSS stěžovateli ze dne 23. 1. 2025, č. j. Nao 9/2025-10, týkající se řízení před městským soudem vedeným pod sp. zn. 9 A 111/2024).

III. Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl (výrok II.).

[19] O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne městský soud v rozhodnutí o žalobě, a to podle pravidel o náhradě nákladů řízení o žalobě samotné (§ 60 s. ř. s., tedy zásadně podle procesního úspěchu účastníků řízení o žalobě). Řízení o kasační stížnosti proti procesnímu usnesení řešícímu otázku osvobození od soudních poplatků či ustanovení zástupce je totiž podobně jako usnesení ohledně místní příslušnosti soudu „vnořeno“ do řízení o žalobě (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30, č. 4554/2024 Sb. NSS, bod 50).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 18. prosince 2025

Lenka Kaniová
předsedkyně senátu